



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Europees burgerschap: bij een Nexit verliezen álle Nederlanders rechten

Schrauwen, A.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Schrauwen, A. (null). (2017). Europees burgerschap: bij een Nexit verliezen álle Nederlanders rechten., EU Explainer. <http://euexplainer.nl/?p=123>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

EU Explainer



Zin en onzin over de Europese Unie

Menu 

Europees Burgerschap: bij een Nexit verliezen álle Nederlanders rechten

Annette Schrauwen / 27 februari 2017 / Grondrechten en Rechtsstaat,

Nederlandse politieke partijen en de EU



Een aantal politieke partijen heeft in hun [verkiezingsprogramma](#) het Nederlandse lidmaatschap van de Europese Unie ter discussie gesteld. Ook de [stemwijzer](#) stelt hierover een vraag. Voorstanders van een Nexit – een Nederlands uittreden uit de EU – stellen dat Nederland daarmee de controle over de eigen toekomst en de eigen grenzen herwint. Wat daar ook van zij, uittreding leidt voor Nederlanders onherroepelijk tot het verlies van rechten. In de eerste plaats verliest het exporterende bedrijfsleven vrije toegang tot de Europese markt, tenzij die vrije toegang bij een uittreding gegarandeerd kan worden via de uittredingsonderhandelingen met de EU. Maar ook de ‘gewone’ Nederlander zal bepaalde rechten verliezen. Op het moment dat Nederland de EU verlaat, verliezen alle Nederlanders namelijk hun Europees burgerschap, en alle rechten die daarbij horen. Dat heeft ingrijpende gevolgen en niet alleen voor ‘de elite’.

Achtergrond: Het burgerschap van de EU

Lange tijd was het Europese project vooral een zaak van economische samenwerking, hoewel politici in Europa al in de jaren zeventig van de vorige eeuw plannen hadden voor een ‘Europa van de burgers’. Dat nam pas serieuzere vormen aan toen de Spanjaarden voorstelden om in het Verdrag van Maastricht (1992) bepalingen over een Europees burgerschap op te nemen. De lidstaten namen deze voorstellen zonder veel discussie over, en sinds 1993 is iedereen die de nationaliteit van een lidstaat van de EU heeft automatisch ‘burger van de Unie’. Aanvankelijk stelde dat burgerschap niet zoveel voor, maar door uitspraken van het Hof van Justitie en wetgeving van de Raad en het Europees Parlement kreeg het handen en voeten. Vooral het recht om binnen de EU vrij te reizen, studeren, wonen en werken zonder verlies van sociale zekerheid kreeg veel aandacht. De Europese wetgeving koppelt die rechten aan financiële voorwaarden om beroep op bijstand door de reizende Europese burgers beperkt te houden. Toch duikt de term ‘bijstandstoerisme’ regelmatig op in de media en in politieke debatten. En met die term komt de gedachte dat migratie binnen de EU een halt moet worden toegeroepen. Het reis- en verblijfsrecht is het meest bediscussieerde recht verbonden aan het burgerschap van de EU. De politieke burgerschapsrechten – het recht om te stemmen voor het Europees Parlement in de lidstaat waar je woont en het recht om, ongeacht je nationaliteit, te stemmen bij lokale verkiezingen – bleven nagenoeg ongewijzigd en onbetwist sinds 1993.

Verlies van burgerschap van de EU

Omdat het burgerschap van de EU is gekoppeld aan de nationaliteit van de lidstaten, verliezen alle Nederlanders dat burgerschap als Nederland geen lidstaat meer is. Dit zal in eerste instantie vooral veel gevolgen hebben voor Nederlanders die elders in de Unie wonen en/of werken. De vanzelfsprekendheid van een blijvend verblijfsrecht verdwijnt: om elders te kunnen blijven wonen of werken, zijn deze Nederlanders voortaan aangewezen op het

ationale recht van het land waar ze wonen. Dat dit tot problemen kan leiden blijkt wel uit de [berichtgeving](#) over Nederlanders in het Verenigd Koninkrijk. Vooruitlopend op de Brexit en om gedoe te voorkomen, proberen zij vaak hun verblijfsrecht zeker te stellen op basis van het Britse recht. Het blijkt dat ze daarbij vaak [problemen](#) ondervinden – ook al wonen ze soms meer dan twintig jaar in het Verenigd Koninkrijk. Volgens Eurostat ging het in 2012 (laatst beschikbare cijfers) om zo'n half miljoen Nederlanders die elders in de Unie woonden. Daarmee zullen veel Nederlanders wel iemand in de vriendenkring of familie hebben die in een andere lidstaat woont of gewoond heeft. Niet al deze mensen zullen na een Nexit onmiddellijk terug naar Nederland moeten. Toch zal een deel van hen niet voldoen aan de (meestal strengere) immigratieregels van het land waar ze wonen en noodgedwongen moeten terugkeren. Voor hun persoonlijke leven heeft een Nexit dus grote gevolgen.

Grenscontroles en visumplichten

Voor Nederlanders in het algemeen zou een spontaan bezoekje aan de vrienden die in Frankrijk wonen of aan de zoon die in Madrid studeert lastiger kunnen worden.

Grenscontroles veronderstellen nu eenmaal dat deze zowel bij binnenkomst in Nederland als bij binnenkomst in de Europese Unie plaatsvinden. Voor Nederlanders die net over de grens werken is dat een heel gedoe.

Bij een Nexit zal er ook weer een visumvereiste gaan gelden voor bezoek aan een lidstaat van de EU voor langer dan drie maanden (onder [Verordening 539/2001](#), Duitsland en België zouden een wel uitzondering kunnen maken voor grensarbeiders). Het scenario waarin Nederlanders ook voor een bezoek van korter dan drie maanden een visum moeten aanvragen lijkt ondenkbaar, maar is niet uitgesloten. Stel dat Nederland na een Nexit een visumplicht invoert voor Roemenen en Bulgaren, dan zal voor de gehele EU een visumplicht voor Nederlanders gaan gelden. Zo'n toeristenvisum geldt voor een verblijf van maximaal negentig dagen binnen een periode van 180 dagen. De vanzelfsprekendheid waarmee we nu een popconcert bezoeken in Antwerpen, een lang weekend naar Parijs gaan of op het laatste moment toch maar besluiten nog even een weekje te skiën in Oostenrijk zal veranderen. We zullen bezoekjes aan het buitenland weer meer moeten plannen.

Who cares?

Al met al kunnen we stellen dat voor sommige Nederlanders een Nexit grote gevolgen kan hebben voor hun persoonlijke leven. In de toekomst zullen ze het plan om hun bestaan, al dan niet met hun gezin, elders in de EU op te bouwen, in duigen zien vallen als ze geen verblijfsvergunning krijgen. Wie onlangs de meest recente reeks van het televisieprogramma 'Ik Vertrek' (laatste aflevering 17 februari 2017) heeft gezien weet dat niet alleen 'de elite' ervan droomt een bestaan in het buitenland op te bouwen. Voor de groep Nederlandse

grensarbeiders zal de reistijd naar het werkadres door grenscontroles langer duren. Volgens het CBS ging het in 2014 om zo'n 21.000 mensen (factsheet 2017). Voor alle overige Nederlanders geldt dat ze bij bezoeken aan het buitenland op zijn minst rekening moeten houden met grenscontroles en wellicht ook met een beperktere frequentie van bezoek aan het buitenland en met extra gedoe en kosten die het aanvragen van een visum met zich mee kunnen brengen.

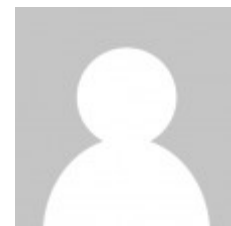
Niet alle Nederlanders dromen van het beginnen van een Bed & Breakfast in Frankrijk, niet alle Nederlanders gaan regelmatig op bezoek bij familie in de EU en niet alle Nederlanders gaan op vakantie buiten Nederland. Maar ook die Nederlanders dienen te beseffen wat een terugtreden van Nederland uit de EU en Nederlandse controle over eigen grenzen betekent. Het betekent niet alleen dat Nederland kan bepalen wie het land binnenkomt, maar ook dat de EU kan bepalen hoeveel en welke Nederlanders de EU binnenkomen.

Foto: [sgoldsw](#)

[#grondrechten](#), [#Brexit](#), [#soevereiniteit](#)

« Previous / Next »

Gepubliceerd door Annette Schrauwen



Annette Schrauwen is hoogleraar Europese integratie aan de Universiteit van Amsterdam. Haar leeropdracht richt zich in het bijzonder op het burgerschapsrecht en haar geschiedenis.

Alle berichten van Annette Schrauwen weergeven
